

Миналото смѣло казваше въ очитѣ на подлеца — *подлецъ*, на светеца — *свтецъ*, а сегашното на светеца — *подлецъ*, на подлеца — *свтецъ*.

Дѣйцитѣ на *миналото* жъртвуваха себе си за смѣтка на общото благо, а дѣйцитѣ на *сегашното* жъртвуватъ *общото благо* за смѣтка на *личнитѣ си удоволствия*

Миналото казваше: „за да се освободимъ трѣбва всинца да измремъ!“ а *сегашното* казва: „*измрете* всинца, за да се освободимъ!“

На късо казано: *миналото* (дѣйцитѣ на българското умствено и политическо възраждане) е образецъ на *възвишенъ идеализмъ*, а *сегашното* е образецъ на *грубия материализмъ*.

Казахме: „миналото се съзнава, сегашното се чувствува“. Захари Стояновъ, съзнавайки нравствената мощъ на дѣйцитѣ отъ миналото, и чувствувайки дребнавостта на героитѣ отъ сегашното, усѣтилъ се е извънредно силенъ прѣдъ новото поколѣние, и съ единъ замахъ на перото си е поискалъ да осмѣе героитѣ на *сегашното* и да въсхваля дѣйцитѣ на *миналото* Ето психологическия ключъ, който отваря тайнитѣ вратца, що водятъ въ дълбочинитѣ на авторската душа, изъ които дълбочини е изпъзвѣло на бѣлъ свѣтъ прѣдисловието на томъ I отъ „*запискитѣ*“.

Въ „прѣдисловието“ автора се оплаква отъ управнитѣ на *сегашното*, пронизира надъ „ученитѣ“ и насъсква „братята сиромаси и простаци“ противъ *цилиндраниитѣ* и богаташитѣ на *сегашното*.

На стр. 10-та ето отъ какво се оплаква автора:— „Признавамъ се, че до много събития се коснахъ твърдѣ повърхностно, множество факти останаха непояснени и неизслѣдвани, но вспчнитѣ тие погрѣшки азъ можахъ да залича само тогава, ако лично отидяхъ на мѣстото да ги испитамъ и провѣря. За тая цѣль не жалихъ ни трудъ, ни неудобства; но едно само важно обстоятелство, което независеше отъ мене, ма побърка. Тукъ азъ говоря за материалнитѣ срѣдства, безъ които е невъжможно. Отнесохъ са нѣколко пжти до Българското княжеско правителство, което ми отказа категорически безъ мотиви и обяснения. Въ сжщото това врѣме, когато на моето прошение са пишеше въ министерския свѣтъ отрицателна резолюция, господа министритѣ рѣшаваха съ гор-